

ACADEMICIANUL AURELIAN GULEA – EXCELENȚĂ ÎN ȘTIINȚĂ, PREDARE, MANAGEMENT ACADEMIC

Diferența dintre ordinar și extraordinar este acel extra

Jimmy Johnson

Zilele de la sfârșitul de mai – senine, călduroase, pline de energie și speranță ale primăverii, anul acesta ne aduc o senzație de bucurie suplimentară – cea de omagiere a aniversării a 75-a de la naștere a Domnului academician Aurelian Gulea, doctor habilitat în chimie, profesor universitar, patriotul Alma Mater, USM, căreia i-a dedicat toată activitatea sa profesională prodigioasă. Este o aniversare remarcantă, un prilej minunat pentru evaluarea și aprecierea reușitelor și succeselor obținute pe parcursul vieții. În această perioadă, când ne referim la rezultatele academicianului, profesorului universitar Aurelian Gulea, contribuția acestei personalități în dezvoltarea științei și educației universitare naționale și internaționale este greu de supraapreciat, deoarece Domnia Sa se află și acum la etapa culegerii roadei bogate a activității sale multilaterale, bucurându-se de o formă fizică, intelectuală și creativă excelentă.

Multstimatul academician Aurelian Gulea, pe parcursul unei călătorii de o viață în domeniul cercetării și educației, a demonstrat perseverență, capacitate infinită de a cunoaște și dăruire față de tot ceea ce a făcut. Profesorul universitar, membrul titular al AȘM dl Aurelian Gulea este o personalitate care s-a remarcat de-a lungul anilor printr-o bogată activitate didactică și de cercetare în domeniul chimiei, fapt ce i-a adus un prestigiu științific recunoscut de comunitatea academică din țară și peste hotarele ei. La acestea se adaugă trăsăturile umane care atestă că în activitatea sa s-a simțit responsabil nu doar profesional, ci și în relațiile cu oamenii, ceea ce exprimă angajamentul față de sine însuși și lumea în care trăiește, conferindu-i și o autoritate morală care îi întregeste identitatea.

Lumea amuzantă a Chimiei, cu legăturile sale bine structurate, cu o logică profundă și relații interdisciplinare cu matematica, fizica, biologia, medicina, l-a cucerit pe profesorul Aurelian Gulea încă de pe băncile școlii medii din satul natal Baraboi, l-a motivat să participe la olimpiade republicane la Chimie și să devină student la Facultatea de Chimie a Universității de Stat din Moldova, unde a și făcut cunoștință cu viitorii săi colegi și prieteni.

Academicianul Aurelian Gulea a parcurs un drum lung, uneori anevoios, care l-a adus la rezultate științifice și profesionale de învidiat: elev sânguinos, unul dintre cei mai buni absolvenți ai USM, doctorand ambițios la Institutul Rădii din Sankt Petersburg, colaborator științific creativ la Institutul de Chimie al AȘM, lector superior la USM, profesor invitat la Universitatea din Algeria, conferențiar universitar, profesor universitar, șef de catedră, director al Departamentului Chimie al Facultății de Chimie și Tehnologie Chimică, șef al Laboratorului de cercetări științifice „Materiale avansate în biofarmaceutică și tehnică” al Universității de Stat din Moldova, academician coordonator al Secției Științe ale Naturii și Exacte a Academiei de Științe a Moldovei.

Activează la Facultatea de Chimie și Tehnologie Chimică a USM din 1975, parcurgând toate treptele ierarhiei universitare: lector superior, conferențiar universitar, profesor universitar la Catedra de Chimie Anorganică. Prin lucrările sale științifice de pionierat în stereochemia compușilor coordinativi cu aplicație largă în biotehnologie și medicină, academicianul Aurelian Gulea a devenit savant de referință și prestigiu în lumea științifică internațională, inclusiv din Canada, Franța, Elveția, Germania, România, Rusia etc. Manualele și monografiile care îi aparțin au devenit cărți de căpătâi nu doar pentru specialiștii în domeniu, dar și pentru tineretul studios. Pe parcursul activității didactico-științifice Aurelian Gulea a avut mai multe propuneri, invitații atractive și prestigioase, însă Domnia Sa a rămas un patriot fidel al Alma Mater – al Facultății de Chimie și Tehnologie Chimică a Universității de Stat din Moldova, căreia i-a dedicat peste 50 de ani de activitate și realizări.

Aurelian Gulea este fondatorul școlii științifice în domeniul Chimiei Anorganice *Stereochimia și stereodinamica reacțiilor de asamblare a combinațiilor coordinative*. A condus Catedra de Chimie anorganică, Catedra de Chimie Anorganică și Fizică, Departamentul de Chimie al USM, este fondatorul Laboratorului de cercetări științifice *Chimia Coordinativă* (anul 1994), transformat ulterior în Laboratorul de cercetări științifice *Materiale avansate în Biofarmaceutică și Tehnică*.

Academicianul Aurelian Gulea acordă o deosebită atenție pregătirii tinerilor specialiști competitivi și de înaltă calificare. În cadrul școlii științifice 26 de discipoli ai profesorului A.Gulea au obținut titluri de doctor și de doctor habilitat în științe chimice și în științe medicale, peste 100 de studenți au realizat cercetări în cadrul tezelor de licență și de masterat. Actualmente, sub conducerea academicianului A.Gulea 6 doctoranzi pregătesc tezele de doctor în domeniul chimiei anorganice, iar 2 cercetători lucrează asupra tezelor de doctor habilitat în științe medicale.

Direcțiile prioritare ale cercetărilor științifice la a căror dezvoltare academicianul Aurelian Gulea a adus contribuții semnificative sunt următoarele:

- chimia compușilor coordinativi ai cobaltului;
- efecte stereodinamice în combinațiile coordinative mono- și polinucleare;
- stereochemia și stereodinamica transformărilor moleculare în combinațiile labile ale cobaltului;
- spectroscopia RMN multinucleară, în special a ^{59}Co , și aplicațiile ei în chimia anorganică;
- asamblarea principiilor bioactive în baza compușilor coordinativi și aplicarea lor în fotomicrobiologie la sinteza fină dirijată a preparatelor medicamentoase ce conțin fluor și seleniu; a stimulatorilor de creștere a biomasei cianobacteriilor în procesul de fotomicrosinteză;
- sinteza preparatelor medicamentoase cu acțiune inhibitoare a cancerului prostatei și leucemiei.

Rezultatele cercetărilor fundamentale au fost publicate în **16** monografii și manuale, în peste **1300** de lucrări și rezumate științifice apărute în reviste prestigioase de specialitate: Inorganic Chemistry, Coordination Chemistry Reviews, European Journal of Medicinal Chemistry, Inorganic Chemistry Communications, Polyhedron, European Journal of Inorganic Chemistry, Russian Journal of Coordination Chemistry, Revue Roumanie de Chimie, Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Inorganica Chemica Acta, Magnetic Resonance in Chemistry, Journal of Enzyme inhibition and Medicinal Chemistry, Analele Științifice ale Universității „Al.I. Cuza” din Iași, Revista de Chimie (București). Acestea au fost prezentate și la congresele, conferințele și simpozioanele internaționale ce au avut loc la Bruxelles (Belgia), Luxemburg, Pittsburgh (SUA), Jerusalem (Israel), Lund (Anglia), Lausanne (Elveția), Moscova, S.Petersburg, Kazani, Kiev, Rostov pe Don, București, Iași, Călimănești-Căciulata, Chișinău etc. Noile materiale, produsele medicamentoase și biologice active elaborate de către A.Gulea au fost protejate cu **121** brevete de invenție.

Aceste cicluri de cercetări sub aspect de invenții și produse au fost prezentate în anii 1993-2021 la Saloanele Mondiale „Inovații, Cercetări și Noi produse și Transfer Tehnologic” de la Bruxelles, Geneva, Pittsburgh, SuZhou, Warsovia, Bangkok, Moscova, Simferopol, Zagreb, Sofia, Casablanca, Budapesta, Manila, Seul, Barcelona, Nürnberg, Hanovra, București, Iași, Cluj-Napoca, Sibiu, Timișoara, Suceava, Chișinău etc., fiind apreciate cu peste 200 de medalii de aur, argint și bronz.

Academicianul Aurelian Gulea și-a ridicat calificarea profesională în cadrul diverselor stagieri postdoctorale în așa centre științifice de renume, ca: Institutul de Chimie Generală și Anorganică N.S. Kurnakov al Academiei de Științe a ex-URSS, Universitatea T.G. Șevcenco din Kiev, Universitățile Lille I, Paris-Sud, Paul Sabatier, Versailles (Franța), Universitatea din Freiburg (Germania), Universitatea Lausanne (Elveția), Centrul de Cercetări Oncologice și Endocrinologie Moleculară CHUL de pe lângă Universitatea Laval din Quebec (Canada) ș. a.

În funcțiile de conducere de mare responsabilitate dl Aurelian Gulea a manifestat capacități organizatorice și administrative excepționale, novatoare, a mobilizat și a ghidat colectivele din subordine la perfecționarea continuă a profesionalismului și a metodologiilor de cercetare, a înrădăcinat o atmosferă favorizantă de colaborare și realizare a activității științifice și didactice.

Este membru al Colegiului de redacție a 7 reviste internaționale de specialitate și al Comitetului științific de organizare a 8 conferințe și congrese științifice internaționale. A activat mulți ani în calitate de Președinte al Comisiei de experți în domeniul chimiei de pe lângă Comisia Națională de Acreditare și Atestare (CNAA), ANACEC, în calitate de academician coordonator al Secției Științe Exacte și Naturale a AȘM, membru al Consiliului Suprem pentru Dezvoltare Tehnologică, Coordonator Național și expert al Juriului Internațional la Saloanele Mondiale de Inventică de la Bruxelles și Geneva; de mai mulți ani este membru al Senatului USM.

Pe parcursul anilor a fost profesor invitat la Universitățile din Franța, Elveția, România, Canada, Germania, Rusia etc. Drept recunoștință internațională a meritelor științifice, este ales *Doctor Honoris Causa* al Universității „Al.I. Cuza” din Iași, profesor *Honoris Causa* al Universității din București, Membru de Onoare al Comunității Academice a Universității din Bacău, Membru Titular al Academiei de Științe din New York.

Rezultatele obținute de academicianul Aurelian Gulea au fost apreciate cu Premiul I al Academiei de Științe a ex-URSS, cu Premiul Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei și în 2007 a fost desemnat ca Inventator al anului în cadrul concursului organizat de Banca de Economii și Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM.

Pentru rezultate meritorii a fost menționat cu: „Premiul și Medalia de Aur a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală” (Geneva, 1994, 1998), „Medalia de Aur pentru Eminente servicii aduse cauzei progresului” (ICEPEC-Bruxelles), Medalia *Mossakowski* (Academia Polonă), Medalia Universității Versailles (Franța), Medalia *N.S. Kurnakov* (Academia Rusă), Medalia *Dimitrie Cantemir* (Academia de Științe a Moldovei), Medalia *Nicolae Testemițeanu* (Universitatea de Medicină și Farmacie), Premiul Internațional *Marie Skłodowska Curie* (Polonia), Premiul de Stat în domeniul Științei și Tehnicii al Republicii Moldova, a fost desemnat Cavaler al Ordinului „Merite de l'Invention”, în grad de Mare Ofițer (Belgia). Aceste aprecieri internaționale și naționale reprezintă un argument convingător al importanței rezultatelor științifice obținute de către multstimatul coleg, dl Aurelian Gulea fiind recunoscut drept unul dintre cei mai mari reputați chimiști din spațiul românesc.

Pentru a extinde și a accentua amprenta aplicativă a Chimiei, în condițiile când științele exacte se confruntă cu diverse probleme de dezvoltare, când posibilitățile de angajare în țară a specialiștilor din ramura dată sunt limitate de nivelul redus al economiei, Domnia Sa a adus o contribuție incomensurabilă la fondarea unei noi specialități cu perspective mari – *Chimia biofarmaceutică*, care a fost lansată în anul 2014. La baza formării specialiștilor la această specialitate stau rezultatele impunătoare ale Școlii științifice a academicianului, profesorului universitar Aurelian Gulea. Chimia biofarmaceutică este specialitatea care oferă posibilități noi în studierea proprietăților fizice, chimice și biochimice ale preparatelor farmaceutice, a schimbărilor în compoziția acestora în procesul de obținere, prelucrare, păstrare și administrare, precum și în elaborarea metodelor de sinteză dirijată, purificare, standardizare și control al calității și purității preparatelor farmaceutice. Scopul principal al noii specialități constă în sinteza dirijată a substanțelor chimice cu proprietăți fiziologice pronunțate, precum și în utilizarea complexă a metodelor fizice, chimice, fizico-chimice și biochimice în procesul de sinteză, purificare, determinare a calității și a efectului biologic al preparatului asupra organismului viu. Dezvoltarea procedurilor de sinteză a unor produse cu efect biologic preconizat și controlul purității și calității acestora va permite soluționarea unor probleme de sănătate umană. Argumentele convingătoare bazate pe rezultatele fundamentale obținute în cadrul cercetărilor, avizele organelor abilitate s-au soldat cu introducerea prin Lege Organică în cadrul domeniului de formare profesională Chimie a unei noi specialități – *Chimie biofarmaceutică*. Actualmente, absolvenții acestei specialități sunt angajați și își dezvoltă cariera profesională la întreprinderile din industria farmaceutică, în centre de cercetări științifice din domeniu, în laboratoarele de acreditare și verificare a medicamentelor din țară și de peste hotare.

Activitatea academică realizată cu succes și rezultatele remarcabile ale omagiatului sunt apreciate cu înalte distincții de Stat – Ordinul „Gloria Muncii” și Titlul „Om Emerit”. Academicianul Aurelian Gulea reprezintă pentru noi un exemplu de dăruire de sine pentru dezvoltarea și prosperarea Republicii Moldova.

În aceste frumoase zile de primăvară, care semnifică trezirea și revitalizarea în natură, dar și în suflet, Vă aducem sincere felicitări, Domnule Academician, Profesor Universitar Aurelian Gulea!

Pentru noi este o onoare că faceți parte din colectivul Facultății de Chimie și Tehnologie Chimică a Universității de Stat din Moldova. Multă sănătate, prosperitate, optimism, noi realizări științifice ambițioase, perspective îndrăznețe, inspirație pentru alte împliniri frumoase. O viață trăită frumos, plină de demnitate, cu satisfacția lucrului făcut din suflet, viață care atrage admirația celor din jurul Dumneavoastră și mulțumirea de sine! Trăind așa veți primi negreșit o ploaie de binecuvântări!

Întregul colectiv de la Facultatea de Chimie și Tehnologie Chimică a Universității de Stat din Moldova Vă urează succese frumoase în munca nobile, menținerea unui nivel de calitate excelent în activitatea zilnică, sănătate trainică, multe bucurii de la viață.

VIVAT! CRESCAT! FLOREAT!

Viorica GLADCHI,
doctor, conferențiar universitar,
decanul Facultății de Chimie și Tehnologie Chimică
a Universității de Stat din Moldova